ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Ἡ ἔνδοξη Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2015

Ἡ ἔνδοξη Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

Κείμενα:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ

Εἰκόνα ἐξωφύλλου:
Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος

Σειρά:
«Χριστολογικά» ἀριθμ. 38

Copyright:
Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Φορμίωνος 83, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανὴ
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-75-0

Ἐκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡ ἔνδοξη Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Τό γεγονός τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ

Κατά τούς συνοπτικούς Εὐαγγελιστές (Ματθαίου ιζ΄ 1-13, Μάρκου θ΄ 2-13 καί Λουκᾶ θ΄ 28-36) ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός πρό τοῦ σταυρικοῦ θανάτου Του παρέλαβε τούς τρεῖς Μαθητές Του Πέτρο, Ἰάκωβο καί Ἰωάννη καί ἀνέβη μαζί τους *«εἰς ὄρον ὑψηλόν κατ' ἰδίαν»*, καί *«μετεμορφώθηκε ἔμπροσθεν αὐτῶν»*.

Μαζί μέ τόν μεταμορφωθέντα Κύριο Ἰησοῦ Χριστό παρέστησαν καί *«συνελάλουν αὐτῷ»* οἱ ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη ἱεροί καί ἐπιφανεῖς ἄνδρες οἱ Προφῆτες Μωυσῆς καί Ἠλίας. Οἱ Μαθητές δέν ἠδύναντο νά προσβλέψουν πρός τήν *«δόξαν»* τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Ὁποίου τό πρόσωπο ἔγινε λαμπρό καί ἀκτινοβόλο ὡς ὁ ἥλιος. Δέν κατέστη μόνο ἡ μορφή Του ἀπαστράπτουσα καί ἀκτινοβόλος, ἀλλά καί αὐτά τά ἱμάτιά Του ἔγιναν *«λευκά ὡς τό φῶς»* στίλβοντα καί ἀνακλῶντα, ἐκπέμποντα ἀκτῖνες θείου μεγαλείου καί δόξας.

Οἱ Εὐαγγελιστές μᾶς πληροφοροῦν γιά τήν παρουσία τῶν δύο ἀνδρῶν ἀπό τή Παλαιά Διαθήκη καί τό περιεχόμενο τῆς συνομιλίας τους μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό. Ὁ Λουκᾶς ὁμιλεῖ ὅτι κι αὐτοί ἐμφανίσθηκαν δοξασμένοι, ὅπως ὁ Μωυσῆς στό Σινᾶ.

Οἱ ἐμφανισθέντες δύο ἱεροί ἄνδρες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συνδέονται ἄμεσα μέ τό πρόσωπο καί τήν ἀποστολή τοῦ Μεσσία. Οὐσιαστικῶς μέ τήν ἐμφάνισή τους ἐπιβεβαιώνουν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Μεσσίας, δηλαδή ὁ Χριστός πού αὐτοί προανήγγειλαν ὡς τόν Ἐκλεκτό τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἔκπληξη καί ὁ θαυμασμός ἀπό τή θέα τοῦ φωτός τῆς Μεταμορφώσεως τῶν σ' αὐτή παρόντων Μαθητῶν δημιούργησαν σ' αὐτούς κατάσταση συναισθηματικῆς εὐαισθησίας καί φόβου. Πρό τῆς θέας τῶν ἐξόχων γεγονότων, μάλιστα δέ μέ τό ἄκουσμα τῶν λόγων τῆς Φωνῆς, οἱ μαθητές «ἔπεσαν ἐπί τό πρόσωπο αὐτῶν καί ἐφοβήθησαν σφόδρα».

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος, σπεύδοντας καί πάλι, πρότεινε νά στηθοῦν ἀπό τούς Μαθητές στόν χῶρο πού εὑρίσκοντο τρεῖς «σκηναί», μία γιά τόν Ἰησοῦ καί ἀπό μία γιά τούς Μωυσῆ καί Ἠλία. Ἐνῶ ὅμως ὁμιλοῦσε ὁ Πέτρος νεφέλη ἐπισκίασε τούς Μαθητές καί φωνή ἀκούσθηκε ἀπό τή νεφέλη νά λέγει: *«Οὗτος ἐστί ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός αὐτοῦ ἀκούγεται»*. Ἐν τέλει ὁ Ἰησοῦς παρέμεινε καί πάλι μόνος μέ τούς τρεῖς Μαθητές Του, ὁ Ὁποῖος τούς πλησίασε καί τούς ἄγγιξε λέγοντας *«ἐγέρθητε καί μή φοβεῖσθε»*. Κατέβηκε μαζί τους ἀπό τό ὄρος ὑποδεικνύοντάς τους νά μήν ἀναφέρουν τό γεγονός αὐτό πρίν τήν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασή Του.

Κατά τά Πάθη καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἱ τρεῖς Μαθητές Του ἔζησαν στιγμές συγκινήσεων ἀλλά καί ἀναμνήσεων. Οἱ ἴδιοι Μαθητές θά γίνουν ἀπό πολύ κοντά μάρτυρες καί τῆς προοιωνίζουσας νέα δόξα ἀγωνίας τοῦ Ἰησοῦ στή Γεθσημανῆ.

Ἡ ἀκτινοβολία τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θά συνεχισθεῖ μέ τό λαμπρό καί ἐξαστράπτον φῶς τῆς Ἀναστάσεώς Του.

Προτυπώσεις τοῦ γεγονότος στήν Παλαιά Διαθήκη

Ἡ περιγραφή τοῦ γεγονότος τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνακαλεῖ στή μνήμη μας ὁρισμένα γνωστά γεγονότα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στά ὁποῖα ἐμφανίσθηκε ἡ ἀπαστράπτουσα καί ἐκπέμπουσα θεῖες μαρμαρυγές δόξα τοῦ Κυρίου.

α) Κατά τό κδ΄ (24ο) κεφάλαιο τῆς Ἐξόδου (στίχοι 12-18) ὁ Προφήτης Μωυσῆς κλήθηκε καί ἀνῆλθε *«εἰς τό ὄρος τοῦ Θεοῦ»* (τό Σινᾶ), τό ὁποῖο κάλυψε νεφέλη, ἐνῶ συγχρόνως *«κατέβη ἡ δόξα Θεοῦ ἐπί τό ὄρος Σινᾶ»*. Τό δέ *«εἶδος τῆς δόξης Κυρίου πῦρ φλέγον ἐπί τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους»*. Κατά τήν περιγραφή αὐτή τρεῖς ἄνθρωποι καί πάλι μνημονεύονται, ὅτι ἦσαν παρόντες ὁ Μωυσῆς, ὁ Ἀαρών καί ὁ Ὢρ.

β) Μεταξύ ἄλλων παρεμφερῶν περιπτώσεων ἀναφέρουμε τήν μνημονευομένη στά κεφάλαια λγ΄ (33ο στίχοι 11-23) καί λδ΄ (34ο στίχοι 4-8) τῆς Ἐξόδου, ὁπότε καί πάλι ὁ Μωυσῆς *«ἀνέβη εἰς τό ὄρος Σινᾶ... καί κατέβη Κύριος ἐν νεφέλῃ»*. Πρό τῆς θέας τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἐμφανίζεται ὁ Μωυσῆς *«κύψας ἐπί τῆς γῆς»*, ὅπως ἀκριβῶς καί οἱ μαθητές κατά τήν Μεταμόρφωση *«ἔπεσαν ἐπί πρόσωπον αὐτῶν»*.

γ) Ὡς πρός τόν Προφήτη Ἠλία, αὐτός ἐμφανίζεται κατά τό ιθ΄ (19ο) κεφάλαιο (στίχοι 3-16) τοῦ Γ΄ Βασιλειῶν, φεύγοντας ἀπό τήν ὀργή τῆς βασίλισσας Ἰεζάβελ νά μεταβαίνει, ἕως τοῦ ὄρους Χωρήβ *«καί ἰδού ῥῆμα Κυρίου πρός αὐτόν»* πού προανήγγειλε ἔνδοξη καί φοβερή παρουσία τοῦ Θεοῦ, συγχρόνως δέ καί πῦρ *«καί μετά τό πῦρ φωνή αὔρας λεπτῆς κακεῖ ὁ Κύριος»*. Προστίθεται στήν συνέχεια, ὅτι *«ὡς ἤκουσε* (ἐννοεῖται ὁ Ἠλίας) *ἐπεκάλυψε τό πρόσωπον αὐτοῦ»*. Ὅλα αὐτά ἀντιστοιχοῦν μέ τά συμβάντα στήν Μεταμόρφωση ὅπου πρό τῆς λαμπρότητος τοῦ Ἰησοῦ, ὑπό τήν νεφέλη καί κατόπιν τῆς Φωνῆς πού ἀκούσθηκε, οἱ Μαθητές *«ἔπεσαν ἐπί τό πρόσωπον αὐτῶν»* ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε.

δ) Ἡ περιγραφή τῆς Μεταμορφώσεως, στήν ὁποία τά προαναφερθέντα πρόσωπα Μωυσῆς καί Ἠλίας ἐμφανίζονται μαζί μέ τόν Ἰησοῦ, παρουσιάζει μεγάλη λεκτική ὁμοιότητα μέ τήν περιγραφή τῆς μεγάλης ὁράσεως τοῦ Προφήτου Δανιήλ μάλιστα δέ μέ τά δεδομένα ἐκ τοῦ ι΄ (10ου) κεφαλαίου τῆς προφητείας δεδομένα.

Ἡ ἀντιστοιχία καθίσταται φανερή μέ τήν ἀντιπαράθεση τοῦ κειμένου τοῦ Δανιήλ ι΄ (10ου στίχοι 9-12) καί τοῦ Ματθαίου ιζ΄ (17ου στίχοι 6-8). Ἐπί πλέον παρατηροῦμε καί τοῦτο, ὅτι στήν προφητεία τοῦ Δανιήλ εἶδε τό ὅραμα καί ἄκουσε τήν φωνή μόνο ὁ Δανιήλ καί ὅτι στήν Μεταμόρφωση εἶδαν τό γεγονός καί ἄκουσαν τήν φωνή μόνο οἱ τρεῖς μαθητές καί ὄχι ὅλοι.

Ἡ βίωση τοῦ γεγονότος ἀπό τούς πιστούς

Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία καί εὐσέβεια ἀνέπτυξε καί ἀνέδειξε τήν Χριστολογική, Σωτηριολογική καί Ἐσχατολογική σημασία τοῦ γεγονότος τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος.

Τό μεγαλεῖο πού πληροῖ τήν ὀρθόδοξη καρδιά κατοπτρίζεται στήν ἡσυχαστική κίνηση (14ος αἰώνας μ.Χ.) πού καταυγάζεται ἀπό τό φῶς τῆς Μεταμορφώσεως, τό Θαβώριο φῶς.

Οἱ *«ὑπέρ τῶν ἱερῶς ἡσυχαζόντων»* (Migne Ε.Π. τ. 150, 11101 καί ἑξῆς) λόγοι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, μέ τό ἀπολογητικό περιεχόμενό τους, ὅπως ἐπίσης οἱ Ἀντιρρητικοί καί οἱ δύο ὁμιλίες του ἡ ΛΔ΄ *«εἰς τήν μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος ἐν ᾗ παράστασις, ὅτι τό κατ' αὐτήν φῶς ἄκτιστον ἐστί»* καί ἡ ΛΕ΄ *«εἰς τήν αὐτήν τοῦ Κυρίου μεταμόρφωσιν, ἐν ᾗ παράστασις, ὡς εἰ καί ἄκτιστον ἐστί κατ' αὐτόν τό θειότατον φῶς, ἀλλ' οὐκ ἐστιν οὐσία τοῦ Θεοῦ»* (Migne Ε.Π. 151, 424 καί ἑξῆς 436 καί ἑξῆς) ἀποτελοῦν τόν ὕμνο πρός τήν Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου μπροστά στό φῶς τῆς ὁποίας παρέμεινε ἔκπληκτος ὁ θειότατος Πατέρας.

Ἀνακεφαλαιώνοντας τίς γνῶμες τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἀνατολῆς γιά νά στηρίξει τίς ἀπόψεις του ὁ θεοφόρος Πατέρας διδάσκει, ὅτι οἱ πάντες δύνανται νά γευθοῦν τήν χαρά τοῦ Θαβωρείου φωτός τό ὁποῖο χαρακτηρίζεται μέ πλῆθος ἐπιθέτων καί ἐκφράσεων.

Τοῦτο εἶδον διδάσκει ὁ ἱερός καί θεῖος Γρηγόριος *«καί οἱ ἔγκριτοι τῶν μαθητῶν, καθάπερ ἀκούεις ψάλλουσαν τήν Ἐκκλησίαν εἰ μή ἐκκεκώφησαι τά ὦτα, τήν οὐσιώδη τοῦ Θεοῦ καί ἀΐδιον εὐπρέπειαν εἶδον ἐν Θαβώρ οὐ τήν ἀπό τῶν κτισμάτων δόξαν τοῦ Θεοῦ, ὡς αὐτός χαμαιζήλως ὑπείληφα, ἀλλ' αὐτήν τήν ὑπέρφωτον τοῦ ἀρχετύπου κάλλους λαμπρότητα, αὐτό τό ἀνείδεον εἶδος τῆς θεϊκῆς ὡραιότητος, δι' οὗ θεουργεῖται καί τῆς πρός τό πρόσωπον θείας ὁμιλίας καταξιοῦται ὁ ἄνθρωπος, αὐτήν τήν ἀΐδιον καί ἀδιάδοχον βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, αὐτό τό ὑπέρ νοῦν καί ἀπρόσιτον φῶς, φῶς οὐράνιον, ἄπλετον, ἄχρονον ἀΐδιον, φῶς ἀπαστράπτον ἀθφαρσίαν, φῶς θεοῦν τούς θεουμένους· αὐτήν γάρ εἶδον, ἥν καί ἔνοικον ἐσχήκασιν ὕστερον τήν χάριν τοῦ πνεύματος μία γάρ χάρις Πατρός, Υἱοῦ καί Πνεύματος, ἥν εἰ καί σωματικοῖς εἶδον ὀφθαλμοῖς, ἀλλά διανοιγεῖσιν»* (Γρηγορίου Παλαμᾶ, Λόγος ὑπέρ τῶν Ἱερῶς ἡσυχαζόντων, ΙΙΙ, σ. 687, 9-22, στό Γρηγορίου Παλαμᾶ, Συγγράμματα, τ. Α΄, ἐπιμέλεια. Π. Χρήστου, ἐκδ. 3η, οἶκος Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2010).

Παραθέτουμε ἀποσπάσματα ἀπό ἔργα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ καί ἄλλων Πατέρων γιά τό Θαβώρειο Φῶς.

α) Ὅτι τό φῶς πού ἔλαμψε στήν μεταμόρφωση προϋπῆρχε τῆς δημιουργίας καί θά συνεχίσει νά ὑπάρχει στούς αἰῶνες.

«...Ἄν... δείξωμεν ἀρτίως παρά τῶν θεοειδῶν θεολόγων μαρ-

τυρούμενον, ὡς καί πρό τοῦ πρωτογόνου κατ' αἴσθησιν φωτός καί πρό τοῦ σκότους, ὅ διέκοψε τό φῶς ἐκεῖνο, προϋπῆρχε τό φῶς τῆς τοῦ Κυρίου μεταμορφώσεως, ἦταν τέ καί ἔστι καί ἔσται εἰς αἰώνας...».

Δηλαδή: «Ἄς δείξουμε ὅτι μαρτυρεῖται ἀπό τούς θεοειδεῖς θεολόγους ὅτι τό φῶς τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου προϋπῆρχε καί πρίν τό αἰσθητό ἀρχέγονο φῶς καί πρίν ἀπό τό σκότος πού διέκοψε ἐκεῖνο τό φῶς, ὅτι ἦταν καί εἶναι καί θά εἶναι στούς αἰῶνες» (Γρηγορίου Παλαμᾶ, Κατά Γρηγορά. Λόγος Γ΄, ΕΠΕ 7, 452...).

β) Ὅτι τό φῶς τοῦ Χριστοῦ φωτίζει ὅσους ἔδειξαν τήν πίστη τους σ' Αὐτόν μέ τά ἔργα τους καί ἀνεχώρησαν ἀπό τήν παροῦσα ζωή.

«Τοῦ δέ ἀληθινόν ἀπαστράπτοντος ἡλίου τούτου διά σαρκός ἡμῖν ἐνδημήσαντος, οὐ μία Ἐκκλησία γέγονεν ἀγγέλων καί ἀνθρώπων τῶν ὡς ἀληθῶς πιστῶν; Ὅν καί τοῦ μέλλοντος αἰῶνος περιφανέστατα διαδειχθήσεται, κατά τήν Ἰωάννου Ἀποκάλυψιν, νυκτός οὐκ οὔσης ἔτι· οὐ γάρ χρείαν ἔχουσι, φησίν, οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ φωτός λύχνου καί φωτός ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεός φωτιεῖ αὐτούς καί βασιλεύσουσιν εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καί πάλιν οὐ γάρ χρείαν ἔχουσι τοῦ ἡλίου οὐδέ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτοῖς, ἡ γάρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτούς καί ὁ λύχνος αὐτῶν τό ἀρνίον, ὁ μεσίτης τῶν ὑπερουρανίων καί τῶν ἐπιγείων Χριστός, ὁ διά τῆς αὐτοῦ ζωαρχικῆς σαρκός, ὡς διά λαμπτῆρος τοῖς εἰς αὐτόν δι' ἔργων τήν πίστιν ἐπιδεικνυμένοις, εὐδόκησας καντεῦθεν ἐμφανίσαι τήν ὑπερουράνιον ἐκείνην καί ἀπόρρητον θέαν, ἐν ᾗ καί τούς ἐντεῦθεν πρός αὐτόν μεταχωρήσαντας ἐπαναπαύει θείως. Διό καί ἡμεῖς ὑπέρ αὐτῶν ἱκετεύοντες ἀναβοῶμεν· ἐν τῷ φωτί, Χριστέ, τοῦ προσώπου σου, οὕς ἐξελέξω ἀνάπαυσον ὡς φιλάνθρωπος».

Δηλαδή: «Ὅταν αὐτός ὁ ἥλιος πού ἀπαστράπτει ἀληθινά ἐνδήμησε σ' ἐμᾶς σαρκικά, δέν ἔγινε μία Ἐκκλησία ἀγγέλων καί ἀνθρώπων πού εἶναι ἀληθινά πιστοί; καί αὐτό θά δειχθῆ ὁλοκάθαρα κατά τόν μέλλοντα αἰώνα, ὅταν ἀκόμη θά εἶναι νύκτα, σύμφωνα μέ τήν Ἀποκάλυψι τοῦ Ἰωάννη· διότι δέν ἔχουν ἀνάγκη, λέγει, ἐκεῖ οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ φωτός ἀπό λάμπα καί φωτός ἀπό ἥλιο, διότι θά τούς φωτίση Κύριος ὁ Θεός καί θά βασιλεύσουν στούς αἰῶνες τῶν αἰώνων (Ἀποκ. 22,5)... ὁ λύχνος αὐτῶν εἶναι τό ἀρνίον, ὁ μεσίτης τῶν ὑπερουρανίων καί τῶν ἐπιγείων Χριστός, ὁ ὁποῖος μέ τήν ζωαρχική του σάρκα, σάν λαμπτήρα γιά ἐκείνους

πού δείχνουν τήν πίστι σ' αὐτόν μέ τά ἔργα, εὐδοκώντας νά ἐμφανίση καί μέ αὐτόν τόν τρόπο τήν ὑπερουράνια καί ἀπόρρητη θέα, μέ τήν ὁποία ἐπαναπαύει θείως καί ὅσους ἀναχώρησαν ἀπό ἐδῶ πρός αὐτόν. Γι' αὐτό καί ἐμεῖς ἀναβοοῦμε ἱκετευτικά ὑπέρ αὐτῶν· στό φῶς τοῦ προσώπου σου, Χριστέ, ἀνάπαυσε ὡς φιλάνθρωπος αὐτούς πού ἐξέλεξες» (Ἰδιόμελον τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας) (Γρηγορίου Παλαμᾶ, Κατά Γρηγορᾶ, Λόγος Γ΄, ΕΠΕ 7, 452... καί ἑξῆς).

γ) Ὅτι τό φῶς τῆς Μεταμορφώσεως εἶναι τό φῶς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

«Ὁρᾶτε ὅτι καί ἔστι καί εἰς τούς αἰῶνας ἔσται καί τοῦτο ἔστιν ἡ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος λαμπρότης καί καλλονή καί τέρψις ἀκήρατος, τό φῶς τῆς τοῦ Κυρίου μεταμορφώσεως; Ἐπεί τοίνυν τό ἐν Θαβωρίῳ αὐτό φῶς τοῦ μέλλοντός ἐστιν αἰῶνος φῶς, τό δέ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος φῶς πρό τῆς τοῦ αἰσθητοῦ τούτου καί φθαρτοῦ κόσμου συστάσεως ἦν, καί τοῦτό ἐστι τό ἀληθινόν καί διηνεκές καί ἀδιάδοχον φῶς, καθάπερ ἀνωτέρω μικρόν ὁ μέγας Βασίλειος ἡμᾶς ἐδίδαξε, συναδόντων αὐτῷ προφητῶν καί ἀποστόλων καί τῶν ἑξῆς θεηγόρων, ἦν ἄρα καί ἔστι καί ἔσται τό ἐν Θαβώρ τοῖς ἀποστόλοις ἑωραμένον φῶς τῆς τοῦ Κυρίου μεταμορφώσεως, καί ὑπέρ πᾶσαν αἴσθησίν ἐστι καί πάντα λόγον,ὑπερουράνιόν τε καί ἄφθαρτον καί ἀΐδιον· ὁ Γρηγορᾶς, σκοτεινός ὄντως ὢν περί τό ὄντως φῶς, ἀνάπλασμα διανοίας εἶναι δυσσεβῶς συγγράφεται καί κατασκευάζει καί διατείνεται καί ὄνομα καί ῥῆμα μόνον ὁμοῦ τῷ πληγέντι ἀέρι συνδιαλυόμενον...».

Δηλαδή: «Βλέπετε ὅτι καί ὑπάρχει καί θά ὑπάρχῃ στούς αἰῶνες, καί αὐτό εἶναι ἡ λαμπρότης καί ἡ καλλονή καί ἡ ἄφθαρτη τέρψις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, τό φῶς τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου; Ἐπειδή λοιπόν τό φῶς αὐτό στό Θαβώριο ὄρος εἶναι φῶς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, τό δέ φῶς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ὑπῆρχε πρίν ἀπό τήν σύσταση τοῦ αἰσθητοῦ καί φθαρτοῦ αὐτοῦ κόσμου, καί αὐτό εἶναι τό ἀληθινό καί συνεχές καί ἀδιάκοπο φῶς, ὅπως μᾶς δίδαξε λίγο παραπάνω ὁ μέγας Βασίλειος, μέ συμφωνία τῶν προφητῶν καί ἀποστόλων καί τῶν μετέπειτα θεηγόρων ἀνδρῶν, ἄρα τό φῶς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου πού θεωρήθηκε ἀπό τούς ἀποστόλους ἦταν καί εἶναι καί θά εἶναι, καί μάλιστα εἶναι πάνω ἀπό κάθε αἴσθησι καί κάθε λόγο, ὑπερουράνιο καί ἄφθαρτο καί ἀΐδιο. Αὐτό τό φῶς ὁ Γρηγορᾶς, σκοτεινός καθώς εἶναι ἀπέναντι στό ὄντως ὄν, γράφει καί κατασκευάζει καί ἰσχυρίζεται μέ δυσσέβεια, ὅτι εἶναι ἀνάπλασμα διάνοιας καί ὄνομα καί λέξις μόνο

πού συνδιαλύεται μαζί μέ τόν πληττόμενο ἀέρα, χωρίς νά σκέπτεται ὅτι εἶναι πέρα ἀπό τά κατ' αἴσθησι φῶτα...» (Κατά Γρηγορᾶ, Λόγος Γ΄ ΕΠΕ 7, 452-460).

δ) Ὅτι τό φῶς πού ἔλαμψε κατά φυσικό τρόπο ἀπό τήν θεία φύση τοῦ Κυρίου πού ἔγινε κοινή δόξα τῆς ἀνθρώπινης φύσης πού προσλήφθηκε ἀπό τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ μέ τήν σάρκωσή Του.

«Ὅτι μέν οὖν καί ἦν καί ἔστι καί ἔσται τό τοῖς ἐκκρίτοις τῶν μαθητῶν ἐν Θαβώρ ἑωραμένον φῶς, ὑπερουράνιον ὄν καί προκόσμιον καί ὑπερκόσμιον καί ἀΐδιον, ὡς καί τοῦ μέλλοντος αἰῶνος φῶς, ἀνέσπερον τε καί ἀδιάδοχον, ἀρχέτυπον τε κάλλος τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καί λαμπρότης καί δόξα τῆς αὐτοῦ θεότητος, ἐκ τῆς αὐτοῦ θείας φύσεως προϊοῦσα φυσικῶς καί τῷ παρ' ἡμῶν αὐτοῦ προσλήμματι κοινή δόξα γεγονυία διά τό ἑνιαῖον τῆς ὑποστάσεως, ἐν πολλοῖς τε ἄλλοις λόγοις τε καί συλλόγοις πρότερον...».

Δηλαδή «Ὅτι λοιπόν τό φῶς πού θεάθηκε ἀπό τούς ἐγκρίτους μαθητές στό Θαβώρ καί ἦταν καί εἶναι καί θά εἶναι ὑπερουράνιο καί προκόσμιο καί ὑπερκόσμιο καί ἀΐδιο, εἰς φῶς καί τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ἀνέσπερο καί ἀτελείωτο, πρωτότυπο κάλλος τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καί λαμπρότης καί δόξα τῆς θεότητός του, πού προχωρώντας κατά τρόπο φυσικό ἀπό τήν θεία φύση του, ἔγινε κοινή δόξα καί στό πρόσλημμα πού προέρχεται ἀπό μᾶς λόγῳ τοῦ ἑνιαίου τῆς ὑποστάσεως, αὐτό ἔχει διασαφηνισθεῖ καί σέ πολλές ἄλλες πραγματεῖες καί συνάξεις παλαιότερα...» (Γρηγορίου Παλαμᾶ, Κατά Γρηγορᾶ, Λόγος Δ΄ ΕΠΕ 7, 465).

ε) Ὅτι ὅσοι ἔχουν πράξει τά εὐπρόσδεκτα στόν Θεό θά βροῦν ἀνάπαυση στό ὑπερκόσμιο φῶς ἐνῶ οἱ καταδικασμένοι θά σταλοῦν στό σκότος τό ἐξώτερον.

«Φησί τοίνυν ὁ μέγας Βασίλειος ὡς εἴπερ τί ἦν πρός τῆς τοῦ αἰσθητοῦ τούτου καί φθαρτοῦ κόσμου συστάσεως, ἐν φωτί ἄν ἦν δηλονότι. Οὔτε γάρ αἱ τῶν ἀγγέλων ἀξίαι, οὔτε πᾶσαι αἱ ἐπουράνιοι στρατιαί, οὔτε ὅλως ὅ, τί ἐστίν ὠνομασμένον ἤ ἀκατανόμαστον τῶν λογικῶν φύσεων καί τῶν λειτουργικῶν πνευμάτων ἐν σκότει διῆγεν, ἀλλ' ἐν φωτί καί πάσῃ εὐφροσύνῃ πνευματική τήν πρέπουσαν ἑαυτοῖς κατάστασιν εἶχον καί τούτοις οὐδείς ἀντερεῖ. Οὔκουν ὅστις γε τό ὑπερουράνιον φῶς ἐν ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἐπαγγελίαις ἐκδέχεται, περί οὗ καί Σολομῶν φησι φῶς δικαίοις διά παντός καί ὁ Ἀπόστολος· εὐχαριστοῦντες τῷ Πατρί τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς ἐν τῇ μερίδι τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί. Εἰ γάρ οἱ καταδικαζόμενοι πέμπονται εἰς τό σκότος τό ἐξώτερον, δηλονότι

οἱ τά τῆς ἀποδοχῆς ἄξια εἰργασμένοι, ἐν τῷ ὑπερκοσμίῳ φωτί τήν ἀνάπαυσιν ἔχουσιν».

Δηλαδή: «Λέγει λοιπόν ὁ μέγας Βασίλειος ὅτι: ἐάν ὑπῆρχε κάτι πρίν ἀπό τήν σύστασι τοῦ αἰσθητοῦ αὐτοῦ καί φθαρτοῦ κόσμου, προφανῶς βρισκόταν μέσα στό φῶς. Διότι οὔτε οἱ ἀξίες τῶν ἀγγέλων οὔτε ὅλες οἱ ἐπουράνιες στρατιές οὔτε γενικά ὅ,τι ὑπάρχει ὀνομαστικά ἤ ἀνώνυμα ἀπό τίς λογικές φύσεις καί τά λειτουργικά πνεύματα ζοῦσαν στό σκότος, ἀλλά εἶχαν μία εὐπρεπῆ γι' αὐτά παρουσία στό φῶς καί σέ κάθε εὐφροσύνη πνευματική· σ' αὐτά δέ θά ἀντείπη κανένας. Κανείς δέ θά ἀντείπη ἐφ' ὅσον ἀναμένει τό ὑπερουράνιο φῶς στίς ἐπαγγελίες τῶν ἀγαθῶν, γιά τό ὁποῖο λέγει καί ὁ Σολομῶν, φῶς στούς δικαίους διαπαντός, καί ὁ Ἀπόστολος, εὐχαριστώντας τόν Πατέρα πού μᾶς κατέστησε ἀξίους νά βρεθοῦμε στήν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν Ἁγίων μέσα στό φῶς. Πράγματι, ἄν οἱ καταδικαζόμενοι στέλλωνται στό σκότος τό ἐξώτερο, εἶναι φανερό ὅτι ἐκεῖνοι πού ἔχουν πράξει τά εὐπρόσδεκτα θά βροῦν ἀνάπαυση στό ὑπερκόσμιο φῶς» ..

στ) Ὅτι ὅσοι θά μετέχουν σ' ἐκείνη τήν φωτοχυσία θά γίνουν καί οἱ ἴδιοι ἄλλοι ἥλιοι πού θά λάμπουν.

«Τί δέ οὐχί καί τῶν ἁγίων ἐστίν οὕς καί ἐμφανέστατα τῆς αὐγῆς ἐκείνης γενομένους θεωρούς ὅτι τῷ βίῳ περιόντας ἴσμεν...; Ποῦ δέ νῦν τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων τά πνεύματα; Οὐκ ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ φωτί μετά τῶν ἀγγέλων τῆς αὐτῆς εἰσιν ἀπολαύοντα φωτοχυσίας; Διό φησίν, ἀλλαχοῦ πάλιν ὁ μέγας Βασίλειος ἄθλον ἀρετῆς Θεόν γενέσθαι καί τῶ ἀκραιφνεστάτω φωτί καταστράπτεσθαι τῆς ἡμέρας ἐκείνης υἱόν γενόμενον, ἤ μή διακόπτεται ζόφῳ, ἄλλος γάρ ταύτην ποιεῖ ἥλιος, ὁ τό ἀληθινόν φῶς ἀπαστράπτων. Ἀρ' οὖν τό ἀληθινόν φῶς οὐκ ἄκτιστον τε καί προαιώνιον καί τῷ ἀπαστράπτοντι ἡλίῳ συναΐδιον; ὅς ὅταν, φησίν, ἄπαξ ἐπιφαύση ἡμῖν, δηλαδή κατά τήν μέλλουσαν αὐτοῦ δευτέραν ἐπιφάνειαν καί παρουσίαν, οὐκέτι ἐν δυσμαῖς κρύπτεται, ἀλλά πάντα τή φωτιστική δυνάμει περιδραξάμενος, διηνεκές καί ἀδιάδοχον τοίς ἀξίοις τό φῶς ἐμποιεῖ καί αὐτούς τούς μετέχοντας τοῦ φωτός ἐκείνου ἄλλους ἡλίους ἀπεργαζόμενος τότε γάρ καί οἱ δίκαιοι λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος».

Δηλαδή «Μήπως ὅμως δέν γνωρίζουμε ὅτι καί μερικοί ἅγιοι ἔγιναν ὁλοφάνερα θεωροί τῆς αὐγῆς ἐκείνης, ζώντας ἀκόμη σ' αὐτόν ἐδῶ τόν βίο...; Ποῦ εἶναι τώρα τά ἀπό ἀνέκαθεν πνεύματα τῶν ἁγίων; Δέν εἶναι στό ὑπερουράνιο φῶς, ὅπου μαζί μέ τούς

ἀγγέλους ἀπολαμβάνουν τήν ἴδια φωτοχυσία; Γι' αὐτό ἀλλοῦ πάλι λέγει ὁ μέγας Βασίλειος ὅτι γίνεται θεός σάν βραβεῖο ἀρετῆς καί ἐκείνη τήν ἡμέρα ὁ ἄνθρωπος καταστράπτεται ἀπό τό καθαρώτατο φῶς γινόμενος υἱός, ἡ ὁποία δέν διακόπτεται ἀπό ζόφο, διότι τήν κάμνει ἕνας ἄλλος ἥλιος, αὐτός πού ἀπαστράπτει τό ἀληθινό φῶς. Ἄρα λοιπόν τό ἀληθινό φῶς δέν εἶναι ἄκτιστο καί προαιώνιο καί συναΐδιο μέ τόν ἀπαστράπτοντα ἥλιο; ὁ ὁποῖος, λέγει, ὅταν μία φορά μᾶς φωτίσει, δηλαδή κατά τήν μέλλουσα δεύτερη ἐπιφάνεια καί παρουσία του, δέν κρύβεται πλέον στήν δύσι, ἀλλά πράττοντας τά πάντα μέ τήν φωτιστική δύναμι, ἐμβάλλει στούς ἀξίους συνεχές καί ἀτελείωτο φῶς καί μεταβάλλει σέ ἄλλους ἡλίους τούς μετέχοντας τοῦ φωτός ἐκείνου· διότι τότε καί οἱ δίκαιοι θά λάμψουν σάν τόν ἥλιο» (Μεγάλου Βασιλείου Ὁμιλία εἰς 33ον Ψαλμόν, 9. PG 29,373 Α).

ζ) Ὅτι τοῦ φωτός τῆς Μεταμορφώσεως γίνονται μέτοχοι οἱ καθαρισμένοι ἀπό τήν ἁμαρτία πού φοροῦν τήν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου Αὐτοῦ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Ὁρᾶς ὡς ὑπερουράνιόν ἐστι καί ὑπερκόσμιον καί προκόσμιον καί τῶν οὐρανίων ἀγγέλων ὑπάρχει φῶς, τό τοῦ μέλλοντος αἰῶνος φῶς, οὗ τῇ μεθέξει καί οἱ δίκαιοι λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος; Φῶς γάρ, φησί καί ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ἡ ἐκεῖθεν λαμπρότης τοῖς ἐνταῦθα κεκαθαρμένοις, ἡνίκα, ἐκλάμψουσιν οἱ δίκαιοι ὡς ὁ ἥλιος, ὧν ἵσταται ὁ Θεός... Καί τοῦτο ἐστιν ὅ καί Μάξιμος, ὁ θεῖος ἐδήλωσεν εἰπών· ἔστι τι πρᾶγμα ὑπέρ αἰῶνας ἡ ἀκραιφνής τοῦ Θεοῦ βασιλεία. Οὐ γάρ δή θέμις εἰπεῖν ἦρχθαι ἤ φθάνεσθαι ὑπό αἰώνων ἤ χρόνων τήν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν... Ἡ αὐτή δέ ἐστιν αὕτη τή τῶν οὐρανῶν βασιλεία. Ἀλλαχοῦ γάρ πάλιν ὁ αὐτός· ἡ τοῦ Θεοῦ βασιλεία ἐστί, φησί, τό εἶδος αὐτό τῆς θεϊκῆς ὡραιότητος τῶν φορεσάντων τήν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Καί πάλιν· ἡ παρά τοῦ λαοῦ τοῦ εἷς ἅγιος καί τῶν ἑξῆς ὁμολογία, τήν ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τῶν ὄντων αἰῶνι τῶν κατά Θεόν τετελεσμένων ἕνωσιν δηλοῖ, καθ' ὅν τῆς ἀφανοῦς καί ὑπεραρρήτου δόξης τό φῶς ἐποπτεύοντες τῆς μακαρίας μετά τῶν ἄνω δυνάμεων καί αὐτοί δεκτικοί γίνονται καθαρότητος».

Δηλαδή: «Βλέπεις ὅτι εἶναι ὑπερουράνιο καί ὑπερκόσμιο καί προκόσμιο καί ὅτι ὑπάρχει φῶς τῶν οὐρανίων ἀγγέλων, τό φῶς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος μέ τήν μέθεξη τοῦ ὁποίου καί οἱ δίκαιοι θά λάμψουν, ὅπως ὁ ἥλιος; Διότι λέγει καί ὁ θεολόγος Γρηγόριος· φῶς εἶναι ἡ λαμπρότης πού προέρχεται ἀπό ἐκεῖ γιά τούς κεθαρι-

σμένους ἀπό ἐδῶ, ὅταν οἱ δίκαιοι θά λάμψουν ὅπως ὁ ἥλιος, στό μέσο τῶν ὁποίων στέκεται ὁ Θεός... (Γρηγορίου Θεολόγου Λόγος 40 εἰς τό Ἅγιον Βάπτισμα, PG 36, 365B). Καί αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού δήλωσε ὁ θεῖος Μάξιμος· εἶναι ἕνα ἀγαθό ἐπάνω ἀπό τούς αἰῶνες, ἡ ἀκραιφνής βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Διότι δέν εἶναι ἐπιτρεπτό νά ποῦμε ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶχε ἀρχή καί ὅτι τήν ἔφθαναν οἱ αἰῶνες καί οἱ χρόνοι... (κεφ. θεολογικά 2, 86, PG 90, 1165AB). Ἀλλοῦ πάλι λέγει ὁ ἴδιος· ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι τό εἶδος αὐτό τῆς θεϊκῆς ὡραιότητος ἐκείνων πού φόρεσαν τήν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου (PG 90, 1168C-1169A). Καί πάλι· ἡ ὁμολογία ἀπό τόν λαό του εἶναι ὁ ἅγιος καί τῶν ἐπομένων δηλώνει τήν ἕνωση ἐκείνων πού τελειώθηκαν κατά τόν Θεό στόν ἄφθαρτο αἰῶνα τῶν ὄντων, κατά τόν ὁποῖο ἐποπτεύονται τό φῶς τῆς μακαρίας ἀφανοῦς καί ὑπεράρρητου δόξας μαζί μέ τίς ἄνω δυνάμεις γίνονται καί αὐτοί δεκτικοί τῆς καθαρότητας» (Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ Μυσταγωγία 21, PG 91, 696D-697A).

η) Ὅτι τοῦ φωτός τοῦ θείου Φωτός μετέχουν οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι πού γίνονται δεύτερα φῶτα καί ὅτι παραμένει κρυπτό τό θεῖο κάλλος γιά τούς δαίμονες.

«Τί δέ ἡ πνευματικοκίνητος λύρα τῶν ἀσματογράφων καί οἱ κατ' ἐκείνους ὁσημέραι ψάλλοντες ἐπ' ἐκκλησίας, Θεοφόρους εἶναι τούς ἀγαθούς ἀγγέλους ἄνθρακας, αἴγλη πυρσωθέντας τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, ὁρᾶν τε τῆς θεϊκῆς λαμπρότητος τό κάλλος τό ἀμήχανον... καί τῇ μεθέξει ταύτης φῶτα δεύτερα τελεῖσθαι, τήν θεαρχικήν θεωμένους λαμπρότητα, δεῖσθαι τε τυχεῖν ταύτης τῆς ἄϋλου καί θεουργοῦ καί κρυφίας μεθέξεως; Ἀλλά τούς ὡς ἀληθῶς πιστούς, εἶπεν ἄν Γρηγόριος ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος, ἵνα μή ραδίως ἴδῃ σκοτεινή φύσις τό ἀπόθετον κάλλος καί ὀλίγοις ἄξιον».

Δηλαδή: «Τί λέγουν ἡ πνευματοκίνητη λύρα τῶν ἀσματογράφων καί αὐτοί πού ψάλλουν σύμφωνα μ' ἐκείνους καθημερινά στήν ἐκκλησία; ὅτι οἱ ἀγαθοί ἄγγελοι εἶναι θεοφόροι ἄνθρακες, πού ἔγιναν σάν φωτιά ἀπό τήν αἴγλη τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, ὅτι βλέπουν τό κάλλος τό ἀπερίγραπτο τῆς θεϊκῆς λαμπρότητος... ὅτι μέ τήν μέθεξη αὐτῆς γίνονται φῶτα δεύτερα, πού βλέπουν τήν θεαρχική λαμπρότητα, καί ὅτι δέονται νά ἐπιτύχουν αὐτήν τήν ἄϋλη καί θεουργό καί κρυφή μέθεξι. Ἀλλά ὁ ἐπώνυμος τῆς θεολογίας Γρηγόριος θά ἔλεγε ὅτι δέονται αὐτό οἱ ἀληθινά πιστοί, γιά

νά μή δή εὔκολα σκοτεινή φύσις τό ἀπόρρητο καί γιά τούς λίγους ἄξιο κάλλος» (Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ Μυσταγωγία).

θ) Ὅτι ἡ Μεταμόρφωση εἶναι προτύπωση τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

«Εἶεν ἀλλ' ἐπακούσωμεν ἔτι καί Κυρίλλου τοῦ θείου· ὁ Κύριος, φάσκοντος, ἐπιδοξοτάτην ἔσεσθαι δεικνύς τήν τῶν ἁγίων ἀνάστασιν τότε οἱ δίκαιοι, φησίν, λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος. Ἵνα δέ πάλιν ἀληθῆ λέγων πιστεύηται, πρόωρον τοῖς μαθηταῖς καί τήν θεωρίαν ἐχαρίζετο ταύτην ἐν τῷ ὄρει μεταμορφωθείς... Γρηγόριος δέ ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος· ἐπί τοῦ ὄρου, φησίν, ἀστράπτει καί ἡλίου φωτοειδέστερος γίνεται τό μέλλον μυσταγωγῶν. Ὁ δέ Χρυσόστομος πατήρ παραινετικόν πρός Θεόδωρον γράφων· πάντα, φησί, τά τῆς ζωῆς ἐκείνης ἡμέρα καί λαμπρότης ἔσται καί φῶς. Οὐ αὐτό τό νῦν, ἀλλ' ἕτερον τούτου τοσοῦτο λαμπρότερον, ὅσον λυχνιαίου αὐτόν φαιδρότερον... Τό δέ τούτων ἁπάντων μεῖζον τό τῆς πρός Χριστόν ὁμιλίας ἀπολαύειν διηνεκῶς μετά τῶν ἄνω δυνάμεων· καί ὅτι οὐ κόμπος τά ῥήματα, πορευθῶμεν ἐπί τό ὄρος, τῷ λόγῳ ἔνθα μετεμορφώθη Χριστός ἴδωμεν αὐτόν λάμποντα ὥσπερ ἔλαμψε, καίτοι γε οὐδέ οὕτως πᾶσαν ἡμῶν ἔδειξε τήν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος λαμπρότητα».

Δηλαδή: «Εἴθε νά γίνη αὐτό· ἀλλ' ἄς ἀκούσωμεν ἀκόμη καί τόν θεῖο Κύριλλο πού λέγει· ὁ Κύριος δείχνει ὅτι ἡ ἀνάστασις τῶν ἁγίων θά εἶναι ἔνδοξη· τότε οἱ δίκαιοι, λέγει, θά λάμψουν σάν τόν ἥλιο. Καί γιά νά πιστεύεται ὅτι πάλι λέγει τήν ἀλήθεια, χάρισε ἀπό πρίν στούς μαθητές καί τήν θεωρία αὐτή μεταμορφωθείς στό ὄρος (Ἑρμηνεία εἰς Ἰωάννην 12, PG 74,7 16D)... Ὁ Γρηγόριος πάλι, ὁ ἐπώνυμος τῆς θεολογίας, λέγει· ἀστράπτει ἐπάνω στό ὄρος καί γίνεται φωτεινότερος τοῦ ἡλίου μυσταγωγώντας τό μέλλον (Ἐπιστολή 101 πρός Κληδόνιον, PG 37, 181AB). Ὁ δέ Χρυσόστομος πατήρ, γράφοντας παραινετικό δοκίμιο πρός τόν Θεόδωρο 11, PG 47, 291-292, λέγει· ὅλα τά πράγματα τῆς ζωῆς ἐκείνης θά εἶναι ἡμέρα καί λαμπρότης καί φῶς φῶς ὄχι αὐτό τό σημερινό, ἀλλά ἄλλο τόσο λαμπρότερο ἀπό αὐτό, ὅσο αὐτό εἶναι φωτεινότερο ἀπό τό φῶς μιᾶς λυχνίας... Τό μεγαλύτερο ἀπό ὅλα αὐτά εἶναι ὅτι θά ἀπολαμβάνουν συνέχεια τήν συναναστροφή μέ τόν Χριστό μαζί μέ τίς ἄνω δυνάμεις καί ὅτι τά λόγια δέν εἶναι κομπασμός, ἄς βαδίσωμε μέ τόν λόγο στό ὄρος, ὅπου μεταμορφώθηκε ὁ Χριστός· ἄς τόν ἰδοῦμε νά λάμπη ὅπως ἔλαμψε, ἄν καί βέβαια οὔτε ἔτσι ἔδειξε ὅλη τήν λαμπρότητά μας στόν μέλλοντα αἰώνα.

ι) Ὅτι στόν μέλλοντα αἰῶνα ὁ δίκαιος θά εἶναι μαζί μέ τόν Κύριο βλέποντας τόν Χριστό νά ἀποστράπτει μέ τό φῶς τῆς θεότητας.

«Δαμασκηνός δέ ὁ σοφός τά θεῖα, ἑορτάζων σύν λόγῳ τό μέγα θέαμα τῆς τοῦ Κυρίου μεταμορφώσεως, ταῦτά ἐστι, φησίν, ἃ ὀφθαλμός οὐκ εἶδε καί οὖς ἤκουσε καί ἐπί καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Οὕτως ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι πάντοτε σύν Κυρίῳ ἐσόμεθα, Χριστόν ὁρῶντες τῷ φωτί ἀστράπτοντα τῆς θεότητος. Καί μετά τινα· οὐκ ἔστιν ἔννοια τῆς ὑπεροχῆς τό μέτρον εἰκάζουσα· αὐτό τό φῶς κατά πάσης φύσεως ἔχει τά νικητήρια. Καί πάλιν· φωνή τοῦ Πατρός ἐκ νεφέλης γίνεται καί δόξα διηνεκής καί διαιωνίζουσα δείκνυται. Ἀνδρέας δέ ὁ τῆς Κρήτης φανότατος φωστήρ ὑπερβαλλόντως, φησίν, ὁ Κύριος ἐπί τοῦ ὄρους ἐξήστραψεν, οὐ τότε γενόμενος ἑαυτοῦ διαυγέστερος ἤ ὑψηλότερος, ἄπαγε, ἀλλ' ὅπερ καί πρότερον ἦν τοίς τελουμένοις τῶν μαθητῶν καί μυουμένοις τά ὑψηλότερα κατά ἀλήθειαν θεωρούμενος».

Δηλαδή: «Ὁ Δαμασκηνός πάλι, ὁ σοφός στά θεῖα, ἑορτάζοντας εὔλογα τό μέγα θέαμα τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, λέγει· τά ὁποῖα ὀφθαλμός δέν εἶδε καί αὐτί δέν ἄκουσε καί δέν ἀνέβηκαν στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι στόν μέλλοντα αἰῶνα θά εἴμαστε πάντοτε μαζί μέ τόν Κύριο, βλέποντας τόν Χριστό νά ἀπαστράπτη μέ τό φῶς τῆς θεότητος (Εἰς Μεταμόρφωσιν 15, PG 96, 568A). Καί ἔπειτα ἀπό λίγα ἄλλα· δέν ὑπάρχει ἔννοια πού νά δείχνη τό μέτρο τῆς ὑπεροχῆς· αὐτό τό φῶς κρατεῖ τά νικητήρια ἀπέναντι σέ ὅλη τήν φύσι... Ὁ Ἀνδρέας πάλι ὁ λαμπρότερος φωστήρ τῆς Κρήτης λέγει· Ὁ Κύριος ἄστραψε ἐπάνω στό ὄρος ὑπερβολικά· δέν ἔγινε βέβαια τότε διαυγέστερος ἤ ὑψηλότερος ἑαυτοῦ, κάθε ἄλλο, ἀλλά φάνηκε ὅ,τι ἦταν καί προηγουμένως γιά τούς ἐκλεκτούς μαθητάς πού μυοῦνταν πραγματικά τά ὑψηλότερα» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ Εἰς Μεταμόρφωσιν, PG 97, 948AB).

Στόν Ἁγιορείτικο Τόμο «ὑπέρ τῶν ἡσυχαζόντων ἔργῳ καί λόγῳ» (Migne Ἑλ.Π. 150, 1225 καί ἑξῆς) καί στίς Ἀποφάσεις τῶν Ἱερῶν Συνόδων 1341, 1347, 1351 ἐπικυρώθηκαν οἱ θεολογικές διδασκαλίες τοῦ ἁγίου Πατρός πού ἀναπτύχθηκαν καί ὑποστηρίχθηκαν στά ἔργα του γιά τήν θεωρία τοῦ θείου Φωτός τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἀπό τούς διαθέτοντες τίς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις, τίς ἰδιότητές Του καί τά χαρακτηριστικά Του.

Κατά τήν ὀρθόδοξη εὐσέβεια καί πνευματικότητα ὁ πιστός ἄνθρωπος δύναται νά γνωρίσει τό Θαβώριο Φῶς μέ τήν ταπεί-

νωση καί τήν ἀγάπη, διότι κατά τόν πρύτανι τῆς θεολογίας ἅγιο Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό στήν ὁμιλία του *«εἰς τήν μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»* (Migne Ε.Π. 96,545) *«ὁ ἐν τῷ ἄκρῳ, τῆς ἀγάπης γενόμενος, τρόπον τινά ἑαυτοῦ ἐξιστάμενος κατανοεῖ τόν ἀόρατον καί τόν ἐπιπροσθοῦντα ζόφον τοῦ σωματικοῦ νέφους ὑπεριπτάμενος καί ἐν τῇ τῆς ψυχῆς αἰθρίᾳ γενόμενος ἐνατενίζει τῷ ἡλίῳ τῆς δικαιοσύνης τρανότερον»* κατ' ἰδίαν προσευχόμενος (Migne Ε.Π. 96, 561).

Ἀναφερόμενος ὁ ἴδιος ἱερός Πατέρας καί θεοφόρος διδάσκαλος τῆς θεολογίας στούς λόγους τῆς Φωνῆς ἐκ τῆς νεφέλης θεολογεῖ ὀρθοδόξως λέγοντας καί τά ἑξῆς: *«Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ὁ προαιώνιος, ὁ μόνος ἐκ μόνου μονογενής, ὁ ἀχρόνως καί ἀϊδίως προελθών ἐξ ἐμοῦ τοῦ γεννήτορος, ὁ ἐξ ἐμοῦ, καί ἐν ἐμοί, καί σύν ἐμοί, ἀεί ὤν καί οὐκ ὑφυστερίζων τήν ὕπαρξιν. Ἐξ ἐμοῦ... διό καί ὁμοούσιος· ἀγαπητός... Τίς γάρ υἱός ἀγαπητός, ὡς ὁ μονογενής;»* (Migne Ε.Π. 96, 572). Τήν Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος ἐρευνώντας ἐπισταμένως παρατηρεῖ: *«Μετεμορφοῦται τοίνυν οὐχ ὅ οὐκ ἦν προσλαβόμενος ἀλλ' ὅπερ ἦν τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς ἐκφαινόμενος διανοίγων τούτων τά ὄμματα»* (Migne Ε.Π. 96,564).

Ἡ ὀρθόδοξη εὐσέβεια καί κατά Χριστόν ζωή διαποτίζεται ἀπό αὐτές τίς θεοπτικές ἐμπειρίες τῆς Μεταμορφώσεως, πού νοηματοδοτοῦν τήν ἄσκηση καί τόν ἀγῶνα τῶν πιστῶν γιά τήν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν.

«Οἱ τῷ ὕψει τῶν ἀρετῶν διαπρέψαντες
καί τῆς ἐνθέου δόξης ἀξιωθήσονται».

(τρίτο ἐσπέριο στιχηρό τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως)

